

Киро Петров Занев

1835г. – 1876г

Киро Петров Занев, по-известен само като **Бачо Киро**, е български учител, книжовник, историк, читалищен деец и фолклорист. Участва в българското национално революционно движение.

Мнозина определят Априлското въстание като един от най-героичните периоди в многовековната ни история. Тогава един малък народ дръзва да се изправи срещу цяла империя в името на свободата. Не са едно и две имената от този период, които днес са се превърнали в национални герои и светини. Именно такава личност е и Бачо Киро, който в тези трудни времена се посвещава на образоването на българите и на борбата им срещу потисника.

Киро Петров Занев, както е кръщелното му име, е роден в село Горни Турчета (Бяла черква), Търновско на 7 юли 1835

година. Произхожда от не особено заможно семейство – баща му, Петър Филев Занев, е селски говедар, който умира, когато малкият Киро е едва на 6 години. Това принуждава детето от малко да започне работа, за да помага на семейството. Първоначално, по примера на баща си, е говедар. Междувременно учи в селското килийно училище, а скоро след това майка му го праща да се образова в Батошевския манастир. Това нейно решение променя живота на Бачо Киро завинаги. Веднъж докоснал се до четмото и писмото той решава да посвети голяма част от живота си именно на него. След като напуска манастира той продължава да се самообразова, преди през 1852 година, едва 17 годишен да стане селски учител в няколко търновски села. Учи както и децата, така и бащите им, а от 1857 година до края на живота си учителства в родното си село.

Бачо Киро обръща сериозно внимание на образованието, което в допълнение с факта, че е местен учител му изгражда сериозен авторитет, както сред българското, така и сред турското население. За кратко време младият даскал въвежда взаимоучителната метода, таблиците за обучение и Рибния буквар. Работи за патриотичното възпитание на младите, опитва се да превърне отбелязването на празника на славянските просветители в традиция. Междувременно се включва активно и в борбата за църковна независимост на българите, което е причината на два пъти да лежи в затвора – през 1861 година и през 1864. Тази му дейност обаче завинаги го вкарва в революционните български среди, на които до края на живота си Бачо Киро ще се опитва да съдейства всячески.

През 1869 година, след като вече се е докоснал до голяма част от българските революционни умове, Бачо Киро открива първото селско читалище, наречено „Селска любов“. Сам започва да изнася редица поучителни сказки, с които цели да повдигне духа на местното население. Година по-късно създава и първият селски читалищен и училищен театър в България, отново в родното си село Бяла черква. През следващите две години обикаля заедно с Левски из България, като лично Апостола го провъзгласява за „Главния селски учител“. Когато през 1872 година в Бяла черква пристига Ангел Кънчев – помощникът на Левски, именно Бачо Киро е избран за председател.

Цялата тази дейност на Бачо Киро, както и фактът, че бързо спечелва доверието на много важни хора в революционната организация, говорят за една решителна и трезво мислеща личност. Ето какво пише за него Филип Семидов:

„Той стои с нещо по-високо от обикновените българи с оръжие, защото тези последните, макар да съзнаваха идеала, за който се решаваха да мрат, нямаха онзи широк и висок кръгозор до висша степен към този божествен идеал, какъвто беше развит в ясения дух на Бачо Киро. На глед и на говор той беше човек кротък, тих, мирен, но на дело той беше великан незаменим“

В годините до избухването на Априлското въстание Бачо Киро често пътува, най-вече до Букурещ и района, където взема участие в заседанията на БРЦК. Играе роля в подготовката на провалено Старозагорско въстание от 1875 година, но истинският принос за освободителното дело той дава година по-късно по време на Априлската епопея.

Дряновски манастир

Бачо Киро се превръща в един от главните организатори на въстанието в Търновския революционен окръг. Когато кървавото писмо пристига при ръководителят на окръга Стефан Стамболов, Бачо Киро не се колебае и за миг. Бързо организира чета в родното си село от близо 100 човека, която по-късно става част от четата на поп Харитон. Именно тези мъже участват в героичните боеве за Дряновския манастир, които продължават 9 дни. Срещу тях се изправя многократно превъзхождаща ги редовна турска армия, но дори това не отчайва четниците, които се бият до последния си дъх. Един от водачите – поп Харитон загива, а въпреки опожаряването на манастира, Бачо Киро успява да се спаси. Бяга в родното си село, където се укрива за кратко преди да бъде заловен от турците.

Дори в последните дни на живота си Бачо Киро проявява изключителна храброст и достойнство. След като е откаран в Търново той бива съден на извънреден съд. През цялото време роденият в Бяла черква даскал не издава никой от саратниците си, което вбесява турците. Местният първенец на града Етхен бей предлага на Бачо Киро да се представи за луд, тъй като според турския закон те не могат да бъдат осъждани на смърт. В този момент Бачо Киро изненадва всички и на чист турски заявява:

*„Аз един Бачо Киро съм,
без страх от турчин комита съм,
Пушка на рамо турих,
Дряновски манастир намерих.
Правдата си да диря излязох,
въжето си на врата сам метнах!“*

Бачо Киро е изправен пред съд в Търново, където е обесен на 28 май 1876 година. Може би най-пълното описание на този знаменит българин получаваме от Захари Стоянов:

„Бачо Киро Петрович, родом от с. Горните турчета, е известен и на малките деца в Дунавска България. Бачо Киро е един от старите учители и горещи дейци за свящото дело в нашето отечество. Боже мой, какъв човек беше Бачо Киро! Освен учител, деец, работник по разни народополезни работи той беше още и поет. В който град из България пристигнеше Бачо Киро, най-напред отиваше да си почине в българското читалище, да му види вървежа, да се поприкаже с младежите, които той обичаше като свои деца, при всичко че на гърба си носеше 40–45 години...“

Бачо Киро обичаше своето отечество България повече от всичко друго.“